

Председатели
на СУБ:

Акад. Асен Хаджиолов
1944-1945

Проф. Георги Павлов
1945-1946

Акад. Михаил Димитров
1946-1962

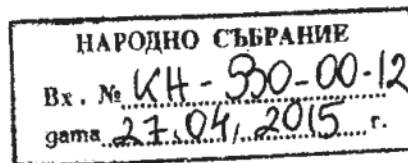
Акад. Кирил Братанов
1962-1986

Акад. Любомир Илиев
1986-1989

Чл.-кор. Александър Янков
1989-1990

Проф. Иван Матев
1990-1998

Акад. Дамян Дамянов
1998

София, 23.04.2015 г.
Изх. № 0049

ДО КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ПРИ 43-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ОТНОСНО: На ваш изх. № KH-553-09-50/ 09.04.2015 г.

Съюзът на учените в България е на мнение, че представеният доклад на Българската академия на науките в Народното събрание реално и обективно отразява нейната дейност през изминалата 2014 г. Не може да не се отбележи, че в почти всички направления на дейност има по-добри резултати отколкото през предходната година, въпреки недостатъчното държавно финансиране дори и с допълнителните трансфери от държавния бюджет. Това се отнася както за научната, така и за патентната и приложната продукция.

Положителна е тенденцията за нарастване на средствата, които БАН реализира на базата на договори по международни и оперативни програми, на извършени научноизследователски услуги, анализи, експертизи и др. Допълнителното финансиране от научни проекти и договори за научни разработки през 2014 г. е с 37,7% по-голямо в сравнение с 2013 г. Една нова важна тенденция се налага в БАН – приходи, реализирани от договори с министерства и ведомства. И далеч по-добре е по тази линия БАН да реализира повече приходи, още повече, че министерствата и ведомствата имат бюджетни средства за научни изследвания.

Много показателно е, че БАН има приходи (4 млн. лв.) от научни разработки за чуждестранни фирми. Българският бизнес все още не е силен потребител на научни продукти. И БАН правилно се насочва към създаване на регионални академични центрове и академично-индустриални клубове. Но пределно ясно трябва да бъде, че без значително увеличаване на средствата за научни изследвания, без въвеждане на привилегии за бизнеса не може да има разработване и внедряване на високоефективни нови технологии и продукти, не може да се осъществи реиндустриализация, което да осигури по-високи темпове на нарастване на БВП и да извади България от дъното на европейски и световни класации.

БАН не може да използва своя пълен капацитет поради недостиг на средства. За финансиране по научноизследователската си дейност БАН разчита изцяло на договорите, а в

същото време няма оборотни средства за изпълнение на проектите до получаването на възстановителните траншове, които много често се бавят с месеци и години.

БАН организира своята дейност в съответствие с приоритетите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания. За повишаване качеството и ефективността на научните изследвания се създават програмно ориентирани научни колективи. Много от направленията на БАН действат на практика като технопаркове. Но за да има много по-голям напредък в реализиране на приоритетите на стратегията, не трябва да се работи на парче, а е необходимо да се концентрират материални, финансови и човешки ресурси, да се определят водещи научни центрове, да се формират колективи на програмен принцип и да се въведе специфично оценяване, отчитане и стимулиране.

Сериозен проблем не само за БАН е ограниченият брой млади учени. Учените до 30 год. (3,3%) са по-малко от учените над 65 год. (5,4%), а тези от 31 до 35 год. (9,1%) са много по-малко от групата на възраст 61–65-годишните. Не са налице условия за елементарно физическо заместване. Броят на учените намалява, а липсва и приток на млади хора към научното поприще. БАН е институция с най-голям брой обучаващи се докторанти и защитили научната си степен. В същото време потенциалните възможности на БАН са много по-големи, но няма приток на млади хора, а освен това и средствата за докторантура са крайно ограничени.

Успешно започна своята дейност Ученическият институт към БАН. С голям успех премина първата сесия. Има български младежи с данни за научноизследователска дейност, но погледът им е насочен навън.

Социалният статус на българския учен е крайно неблагоприятен. Заплащането на труда на учените е ниско. Липсват перспективи за развитие на научните изследвания, няма средства за обзавеждане с модерна изследователска апаратура. Политиците не се отнасят с необходимата далновидност към науката. По-голямата част от бизнеса предпочита да работи по старому, с нискоквалифициран труд, висока енергоемкост и материалоемкост.

Съюзът на учените в България предлага да бъде одобрен докладът на БАН за дейността му за 2014 г. и да се предвидят по-благоприятни условия за бъдещата научна и културна дейност на Академията.

проф. д.ф.н. Боян Вълчев,
зам.-председател на СУБ